

*Онiщенко Н. А.,
кандидат філологічних наук,
доцент
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
<https://orcid.org/0000-0002-9387-4991>*

*Коваленко В. Р.,
студентка другого курсу магістратури
кафедри романо-германської філології
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
<https://orcid.org/0009-0002-6950-1359>*

ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ У СУЧАСНОМУ НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню особливостей відтворення українських суспільно-політичних реалій у сучасному німецькомовному публіцистичному дискурсі. Реалії розглядаються як особливі лексичні одиниці, що є носіями етнокультурної інформації, формують національний світогляд і впливають на створення образу країни у свідомості іншомовного реципієнта. Їх відтворення у перекладі є складним і комплексним завданням, адже воно потребує не лише глибоких знань мови, а й розуміння культурного контексту, соціальних процесів і прагматичних особливостей дискурсу, у межах якого реалії функціонують. Публіцистичний дискурс, як динамічне явище, постійно оновлюється під впливом суспільно-політичних подій та технологічного прогресу, формуючи суспільну думку про навколишню дійсність і транслуючи національні смисли на глобальному рівні. Саме тому переклад реалій у межах цього дискурсу має вирішальне значення для міжкультурного порозуміння та адекватного відображення українських реалій у європейському інформаційно-середовищі.

У роботі окреслено основні труднощі перекладу безеквівалентної лексики, проаналізовано типові перекладацькі стратегії та прийоми, визначено, як вони впливають на точність, стиль і прагматику тексту. Особливу увагу приділено перекладацьким помилкам і неточностям, випадкам спотворення або спрощення українських понять, що може призводити до формування стереотипних уявлень про Україну в німецькомовному інформаційному просторі. Прагматичний вплив тих чи інших перекладацьких рішень описано через поняття остензії, а точніше – її підвидів: псевдо-, прото- та квазі-остензії. Матеріалом аналізу слугували тексти з веб-сторінок популярних на сьогоднішній день німецькомовних газет, журналів та радіо.

Результати дослідження підкреслюють важливість формування єдиних підходів до перекладу українських реалій та збереження культурної специфіки під час перекладу. Практичне значення роботи полягає у можливості використання її висновків у перекладацькій, редакторській і викладацькій діяльності, а також у подальших дослідженнях медіадискурсу та міжкультурної комунікації.

Ключові слова: медіа, німецькомовний публіцистичний дискурс, остензія, переклад, суспільно-політична реалія.

У сучасному мовознавстві питання відтворення реалій постає як ключовий аспект міжкультурної комунікації, що безпосередньо пов'язаний із взаємодією мови, культури та соціального контексту. Реалії – це мовні одиниці, що позначають предмети, явища чи поняття, характерні лише для певного народу чи культури, тому вони є носіями унікальної етнокультурної інформації. Саме через них мова передає культурний досвід, історичну пам'ять і соціальні цінності спільноти. Ґрунтовно дослідила історію та сутність терміну «реалія» українська перекладознавиця, яка також сформулювала його точне визначення: «Реалії – це моно- і полілексемні одиниці, основне лексичне значення яких вміщає (в плані бінарного зіставлення) традиційно закріплений за ними комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови-сприймача» [1, с. 58]. Суспільно-політичні реалії як підвид виокремлює А. Павлюк [2]. За Н. Любчук [3], до них відносяться лексеми, що позначають адміністративно-територіальний устрій України, органи і носіїв влади, суспільно-політичне життя, соціальні явища та назви силових структур. Спираючись на класифікацію О. Сергєєвої [4], можна доповнити цей перелік топонімами з культурно-історичним контекстом, антропонімами, що називають історично значущих діячів і персонажів. І хоча реалії вважаються лексичними лакунами, тобто, не мають відповідника у мові перекладу [5, с. 43], їх адекватна передача необхідна для вдалої міжнародної комунікації. Будь-яке перекладацьке рішення приймається в рамках основоположних стратегій перекладу: одомашнення (максимальна адаптація під культуру реципієнта) та очуження (максимальне збереження специфіки джерельного тексту) [6, с. 121; 7, с. 1].

Особливої складності питання перекладу реалій набуває в межах публіцистичного дискурсу, який поєднує інформативність і впливовість, спрямованість на масового адресата та оперативність реагування на актуальні події. Публіцистичний дискурс функціонує як динамічне середовище, у якому мова, культура та ідеологія взаємодіють у процесі формування суспільних уявлень [8]. Через використання реалій цей дискурс не лише інформує, а й моделює сприйняття іншої культури, стаючи інструментом міжнаціонального діалогу або, навпаки, джерелом непорозуміння. Дослідженню публіцистичного дискурсу, а також медіапростору, у якому він реалізується, присвя-

тили праці такі дослідники, як М. Кальцайс [9], К. Шмітт [10], М. Хосравінік [11], П. Ланг [12] та ін.

Таким чином, дослідження перекладу українських реалій у німецькомовному публіцистичному дискурсі дозволяє не лише простежити механізми міжмовної взаємодії, а й виявити, як через мову конструється культурна ідентичність України в сучасному європейському інформаційному просторі.

Актуальність цієї роботи зумовлюється активною трансформацією медіатекстів і появою нових реалій. Сучасний етап української історії, позначений повномасштабною війною з Росією, формує новий пласт суспільно-політичної лексики та образів, що відбивають специфіку українського досвіду. Ці явища активно потрапляють у поле міжнародної комунікації, зокрема німецькомовного медіапростору, де постає складне завдання – адекватно передати українські суспільно-політичні реалії засобами іншої мови без втрати їхнього культурного та емоційного змісту.

Новизна дослідження полягає у системному аналізі, по-перше, стратегій та способів передачі українських реалій німецькою мовою, по-друге, помилок і неточностей, допущених у процесі перекладу, і, по-третє, утвореного вживанням реалій комунікативного ефекту.

Об'єктом дослідження є українські суспільно-політичні реалії як одиниці перекладу німецькою мовою.

Предметом дослідження виступають стратегії та прийоми передачі українських суспільно-політичних реалій у сучасних німецькомовних текстах публіцистичного дискурсу.

Матеріалом дослідження слугують сучасні тексти німецькомовного публіцистичного дискурсу, а саме: репортажі Mitteldeutscher Rundfunk (MDR) – Центрально-Німецького радіо; статті «Süddeutsche Zeitung» (SZ) – найбільшої щоденної німецької газети; публікації «Stern» – німецького щотижневого журналу; дописи Berlin.de – офіційного столичного німецького веб-порталу.

Мега роботи полягає у поглибленому вивченні способів передачі українських реалій у німецькомовних ЗМІ, виявленні хиб у перекладі задля подальшого їх усунення, аналізі здійснюваного впливу на читача задля уникнення небажаного комунікативного ефекту.

Причиною складності розуміння іншомовних реалій є не лише специфічність самої лексики. ЗМІ відображають певною мірою відфільтровану реальність, слугуючи інтересам тієї чи іншої соціальної групи, політичної партії тощо. У текстах публіцистики завжди є ризик натрапити на пропаганду – свідоме поширення дезінформації з метою змінити або підсилити переконання реципієнта, підтримати стереотипи, підірвати довіру до влади, створити плутанину та сприяти поляризації суспільства [9]. Яким би не був намір креатора німецькомовного тексту, він повинен уміти передбачати ефект, який можуть спричинити його перекладацькі рішення. Читачі завжди так чи інакше реагують на отриману інформацію і переносять її в реальне життя. Це явище має назву «остензія». Існує кілька її видів: а) псевдо-остензія – наслідування прочитаного як жарт; б) прото-остензія – отожднення прочитаного з особистим досвідом; в) квазі-остензія – викривлене сприйняття прочитаного [10, с. 259]. Суспільно-політичні реалії в такому інформаційному полі є потужним смисловим інструментом: їх значенням можна маніпулювати, вириваючи їх з контексту, надаючи їм «вигідної» конотації, користуючись їх безеквівалентністю

та обмеженою можливістю німецькомовної аудиторії перевірити правильність їх передачі.

Ще одним викликом у перекладі стає перехід медіа з централізованих, стабільних моделей в несталий інтерактивний простір, у соцмережі й цифрові платформи, а також перетворення тексту на гіпертекст. У цифровому форматі користувачі не лише споживають контент, а й безпосередньо беруть участь у його створенні. Це призводить до поверхневого сприйняття інформації, розмиття меж приватного й публічного, допустимого й недопустимого, утворення окремих закритих спільнот для обговорення прочитаного і, як наслідок, розколив у суспільстві [11, с. 1–5; с. 26–38]. Гіпертекст – нелінійне викладення інформації, насичене вставками зображень, відео, аудіо-записів та гіперпосилань на пов'язані тексти – хоча й утримує увагу, але також спричиняє швидке розповсюдження спрощених смислів [12]. У сучасних електронних медіа реалії можуть поставати у різних формах – заголовка, мему, гіперпосилання, що веде на додаткові матеріали за темою – і кожна з цих форм змінюватиме смисловий відтінок реалії. Відповідно, перекладачам необхідно особливо слідкувати не лише за потенційним комунікативним ефектом, а й за консистентною передачею однієї й тієї ж реалії. Перетворюючись у гіпертексті на інформаційний вузол, що пов'язує безліч текстів у єдину систему, реалія має залишатись незмінною в кожному з цих текстів, не порушуючи їх когерентність.

Таким чином, кожне перекладацьке рішення при передачі реалій в іншомовному контексті має бути результатом багаторівневого аналізу – етнокультурної специфіки, комунікативної ситуації, типу тексту, жанрових норм, мети й функції перекладу, питомого рівня еквівалентності джерельного та цільового текстів, термінологічної консистентності, редакційної політики конкретного видання тощо [13, с. 24–28]. Оскільки українські суспільно-політичні реалії не завжди мають прямий еквівалент у німецькій мові та культурі, перекладач має балансувати між двома протилежними за суттю стратегіями – одомашнення та очуження. У їх межах для перекладу реалій виокремлюють такі перекладацькі прийоми: а) транслітерація і транскрипція (відповідно буквене чи звукове перейменування іншомовного поняття) [14, с. 112]; б) калькування й напівкалька (поелементна передача структурно-семантичних моделей джерельної мови засобами мови перекладу) [6, с. 128]; в) описовий переклад (роз'яснення значення іншомовного поняття через розгорнутий опис) [14, с. 15]; г) заміщення аналогом (підбір хоч і не ідентичного, але близького за значенням поняття в мові перекладу) [14, с. 15]; д) опущення реалії (нехтування специфічним терміном у разі, коли він не лише складний, а й несуттєвий для розуміння тексту в цілому) [15, с. 425]. Також буває доречно вдаватися до двох прийомів одночасно, якщо один із них не пояснює реалію повною мірою.

За допомогою транслітерування чи транскрибування найчастіше передають назви органів влади (*Werchowyna Rada*), імена та прізвища (*Wolodymyr Selenskyj, Viktor Janukowitsch, Petro Poroschenko, Arseni Jazenjuk, Oleg Tiagnibok, Julia Timoschenko, Olexandr Wilkul, Arsen Awakow, Denys Schmyhal, Wolodymyr Fitio, Serhij Lyssak, Rinat Achmetow, Swjatoslaw Wakartschuk*), назви населених пунктів та їх частин (*Київ, Чарків, Одеса, Донецьк, Луханськ, Кривий Ріг, Полтава, Славянськ, Бутська, Маринка, Авідієвка, Нова Водолaha, Чресchtschatyk, Saltiwka, Majdan Nesalesschnosti*). Така передача зберігає зміст і звукову

структуру джерельної мови, а отже, відноситься до стратегії очуження.

Приєм калькування зазвичай використовують, щоб передати назви партій, рухів, теле- й радіопередач (“*Diener des Volkes*” [16], “*Tanz mit den Stars*” [17], “*Europäische Solidarität*” [18], “*Zentrale des Nationalen Widerstands*” [19]). У деяких випадках його поєднують з транслітерацією і транскрипцією (*Diener des Volkes (Shuha Narodu)* [16]; “*Udar*” (Schlag) [20]; *Vaterlandspartei (Batkiwtschchina)* [21]; *Freiheit (Swoboda)* [19]; *Patrioten der Ukraine (Patrioty Ukrainy)* [22]; *der Rechte Sektor („Prawy Sektor“)* [22]; *Bely Molot (Weißer Hammer)* [22]; *Trisub (Dreizack)* [22]; “*Spilna Sprawa*” (*Gerechte Sache*) [21]; “*Tschesno*” (*Ehrlich*) [23]; “*Kwartal 95*” (“*95. Wohnblock*”) [17].) Передаючи назви органів влади чи географічних об’єктів, перекладачі також застосовують напівкальку (*Krim-Brücke* [24], *Kertsch-Brücke* [24], *die Oberste Rada* [25]). Відповідно, цей прийом поєднує в собі принципи обох стратегій: транслітероване оригінальне звучання реалії нетипове для німецького мовлення, але дослівний переклад німецькою робить його зрозумілішим для реципієнта.

Описовий переклад у публіцистичному дискурсі рідко постає як самостійний прийом, оскільки може призводити до смислових втрат або неточностей. З цієї причини його поєднують з транслітерацією (“*Michel wollte <...> den Jahrestag der als Euromaidan bezeichneten prowestlichen Demonstrationen für die Unterzeichnung eines Annäherungsabkommens mit der EU würdigen.*” [26]; “*<...> Versorger DTEK, das größte private Energieunternehmen in der Ukraine.*” [27]; “*<...> von Radio Swoboda, dem ukrainischsprachigen Dienst des US-Auslandssenders Radio Liberty.*” [28]; “*<...> an KVN, einem postsowjetischen Humor- und Satirewettbewerb mit eigenen Landesligen und Wettbewerben im postsowjetischen Raum <...>*” [17]). Такий переклад теж не можна віднести лише до однієї стратегії, бо оригінальне українське поняття збережене, але пояснюється зрозумілою для німецькомовного реципієнта мовою.

До замішень реалій аналогом перекладачі вдаються при передачі посад (прем’єр-міністр – *Ministerpräsident* [29]; голова облдержадміністрації – *Leiter der Gebietsverwaltung* [30] чи *Gouverneur* [31]; голова адміністрації – *Bürgermeister* [32]; речник командування Сухопутних військ ЗСУ – *Militärsprecher* [18]). Цей прийом можна вважати одомашненням, оскільки для німецькомовної аудиторії підбирають аналогі з її культурного середовища.

Прийом опущення реалій застосовується, коли елементи джерельної мови малозрозумілі або невпізнані для іншомовної аудиторії (*Universität in Charkiw in der Ostukraine* без уточнення, що це ХНУ імені В. Н. Каразіна [33]; *Protestbewegung* або *nationalistische Bewegung* без конкретизації «Майдан», «Євромайдан» чи «Революція гідності» [34]; *das Parlament, die Regierung* замість суто української назви «*Werchowna Rada*» [19]; *lokale Verwaltungen* без підкреслення адміністративних особливостей у конкретному контексті: мають на увазі об’єднані територіальні громади, районні ради тощо [35]). Отже, цей прийом є складовою стратегії одомашнення.

Відсутність у реалій прямих відповідників у інших мовах призводить до хиб у перекладі, які можна поділити на два типи: помилки – викривлення змісту джерельного тексту, та неточності – розбіжності в деталях джерельного і цільового текстів при збереженні змісту як такого.

До перекладацьких неточностей відносяться: а) неправильна транслітерація (*Wolodimir Selenskiy* [36]; *Vitali Klitschko* [37]; *Viktor Janukowitsch* [38]; *Serhyj Lysak* [39]; *Kyiv* [40]; *Kryvyi Rih* [17]; *Desniansky* [37]; *Euromaidan* [40]; *Karazin-Universität* [40]); б) транслітерація з російської мови (*Wladimir Klitschko* [40]; *Kiew* [36; 41; 30]; *KVN* [17]; *Bely Molot* [22]). Вони не спотворюють значення оригіналу, але можуть спричинити неправильне фонетичне відтворення поняття або появу асоціацій між українським культурним середовищем і державо-агресором.

До перекладацьких помилок належать: а) ототожнення українських реалій з російськими (посада українського голови облдержадміністрації ототожнюється з посадою російського губернатора – *Gouverneur (Gouverneur Serhij Lyssak)*); б) підміна понять (назву посади українського голови адміністрації передають через німецьку *Bürgermeister (Bürgermeister Olexandr Wilkul)* [32]). Але це не аналогічні посади – *Bürgermeister* відповідає українському меру міста. Правильний приклад вживання цього терміну: *Kiewer Bürgermeister Vitali Klitschko* [37]); в) інконсистентність, тобто передача одного поняття різними способами, що порушує логічність викладу (*Bezirk / Stadtbezirk* [37] – *Viertel* [29]; *Oblast* [40] – *Region* [42] – *Gebiet* [32] – *Umland* [43]; *Maidan* [38] – *Majdan* [41]); г) неактуальність реалії (*Gebiet Dnipropetrowsk* [32] у статті за 2024 рік; *Lemberg* [44]). Такі хиби можуть стати причиною викривлення фактів та невірною сприйняття інформації читачами.

Кожне перекладацьке рішення, як влучне, так і невдале, здійснює певний комунікативний вплив на аудиторію та інтерпретацію нею описаної у текстах ЗМІ дійсності. І хоча публіцистика покликана точно передавати неупереджені факти, креатори німецькомовних текстів можуть – свідомо чи несвідомо – надавати реаліям певних конотацій або розставляти акценти так, що вони сприйматимуться по-іншому. Скажімо, форенізовані поняття «*Majdan*» і «*Werchowna Rada*» викличуть більшу цікавість читача, ніж доместиковані, генералізовані «*Protestbewegung*» чи «*das ukrainische Parlament*» відповідно. Змінюється й когнітивна мета повідомлення: воно не лише інформує, а виносить значущість події чи явища на міжнародний рівень.

Одна й та сама реалія при передачі різними, хоч і вірними способами, може сприйматися через різні когнітивні фрейми. Наприклад, ім’я «*Vitali Klitschko*» буде активізувати різні образи й асоціації у свідомості читачів у залежності від доданої до нього характеристики: «*Oppositionspolitiker Vitali Klitschko*» [21], «*Kiewer Bürgermeister Vitali Klitschko*» [37], «*Boxer Vitali Klitschko*» [23], «*Dr. Eisenfaust*» [20] тощо.

Реалії, вписані в гіпертекст або доповнені мультимедійним супроводом також створюють особливий комунікативний ефект. Поняття, що підкріплюється фото- чи відеоматеріалами, гіперпосиланнями на додаткові матеріали за темою сприймається як більш «справжнє» й вагоме. Згадане побіжно в тексті статті чи репортажу, воно може залишитися непоміченим або привернути набагато менше уваги аудиторії, ніж у заголовку.

Аналіз наведених прикладів дає змогу проілюструвати типи остензії, тобто визначити, як німецькомовна аудиторія може відреагувати на прочитане. Псевдо-остензія – іронічне відтворення реалії – виникає тоді, коли читач не сприймає цю реалію серйозно або з недовірою ставиться до джерела інформації. Наприклад, через суперечливий заголовок «*Wolodymyr Selensky: Der volksnahe Millionär*» [17], що містить у собі

водночас поняття матеріального достатку й близькості до простого народу, постать В. Зеленського може сприйматись, як сагира. Прото-остензія є результатом злиття інформації, поданої у ЗМІ, з особистим досвідом людини. Багато жителів німецькомовних країн брали участь у волонтерських програмах з надання гуманітарної допомоги Україні або мають серед колег і знайомих українських переселенців, від яких чули подробиці життя в умовах воєнного конфлікту. Тому, читаючи, скажімо, статтю «*Studieren im Krieg: Seminar zwischen Luftalarm und Stromausfall*» [30], вони можуть несвідомо сприйняти описане в ній за свідчення з перших рук і відчутти ефект підтвердження досвіду. З одного боку, це підвищує довіру до джерела, з іншого – вразливість користувача до маніпуляцій. Квазі-остензія – спотворене сприйняття дійсності – потенційно виникає через опущення реалій та їх заміщення аналогами. У разі опущення аудиторія не відчуває культурно-ціннісної глибини реалій, у разі заміщення – формує думку, виходячи не з фактів, а з власних уявлень про іноземну реальність і культуру. Також до цього типу остензії призводять перекладацькі хиби. Поняття, що втратили актуальність або передаються інконсистентно, підривають довіру користувачів до певного медіа-ресурсу, змушують ставити обізнаність його представників під сумнів. Транскодування з російської мови або ототожнення українських реалій з російськими формують небажаний зв'язок між двома різними, а нині – ворожими одна одній культурами. У 2014–2021 роки, коли ще не було нових мовних стандартів, а більшість термінів у німецькомовному дискурсі була усталеною ще з радянських чи пострадянських часів, певна залежність від російського інформаційного поля ще могла залишатись. Утім, з 2022 року, після повномасштабного вторгнення, український дискурс у німецьких медіа має бути цілком самостійний та інституціоналізований.

Висновки. Публіцистичний дискурс – важливий інструмент для міжкультурного діалогу, в якому реалії виступають одними з основних маркерів суспільно-політичної ситуації в країні. Мова, як і дискурс, постійно розвиваються і видозмінюються – з'являються нові поняття або нові конотації у вже існуючих понять. Цей фактор, а також приналежність реалій до безеквівалентної лексики, ускладнюють процес перекладу текстів публіцистики: перекладач – водночас ще й аналітик, редактор, творець нового тексту, адаптованого під інше культурне середовище. Втім, навіть найдосвідченіший фахівець не застрахований від помилок. Задля їх уникнення і кращого порозуміння між різними культурами й народами перекладознавцям необхідно продовжувати вивчення піднятої в цій статті теми.

Перспективи дослідження полягають у подальшому аналізі способів відтворення українських суспільно-політичних реалій у німецькомовному публіцистичному дискурсі з урахуванням його динамічності та постійного оновлення. Подальшу роботу доцільно поглибити у кількох напрямках: прагматичному (вивчення комунікативних функцій реалій та потенційних ідеологічних зсувів при їх перекладі), когнітивно-фреймовому (аналіз змін ментальних моделей у німецькомовного реципієнта від перекладених реалій), медіалінгвістичному (вплив текстових і візуальних компонентів на сприйняття реалій), діакронічному (еволюція перекладацьких прийомів для відтворення реалій) та соціолінгвістичному (вплив редакційної політики й жанрових норм на передачу реалій).

Література:

1. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англomовних перекладів української прози). Львів: Вид-во при Львів. ун-ті, 1989. 216 с.
2. Павлюк А. Лінгвокраїнознавчий аспект перекладу: до постановки питання. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Розділ II. Лексична семантика, 2013. № 19. С. 104–109.
3. Любчук Н. В. Відтворення сучасних українських суспільно-політичних реалій в текстах німецьких ЗМІ. Мовні і концептуальні картини світу. 2014. Вип. 50 (1). С. 476–481.
4. Сергєєва О. В. Переклад історичних реалій в романах Вальтера Скотта. Збірник наукових праць «Актуальні проблеми філології та перекладознавства». ХНУ, Вип. 20. м. Хмельницький, 2020. С. 41–46.
5. Drössiger H.-H. Zum Begriff und zu Problemen der Realien und ihrer Bezeichnungen. Universität Vilnius, Litauen. Vertimo Studijos, 2010. 52 S.
6. Ребрій О. В. Вступ до перекладознавства: конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» факультету іноземних мов. ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 116 с.
7. Якимчук А. П. Лінгвокультурна комунікація як випробовування для перекладача. Харківський гуманітарний університет «Українська народна академія». 2007. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/2023/1/17.pdf> (дата звернення: 03.11.2025).
8. Багрін Ю., Смелянова О. Публіцистичний дискурс як особливий тип дискурсу. Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства: матеріали X Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів, м. Суми, 27–28 квітня 2023. Суми: СДУ. 2023. С. 32–40.
9. Kaltseis M. TV-Talkshows als Propagandainstrument Russlands im UkraineKonflikt (2014). – Berlin/Boston: De Gruyter, 2022. 475 S.
10. Schmitt C. Erzählkulturen im Medienwandel / Christoph Schmitt (Hrsg.) Münster; München; Berlin [u.a.]: Waxmann, 2008. 392 S.
11. KhosraviNik M. Social media critical discourse studies / edited by Majid KhosraviNik. London; New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2023. 111 S.
12. Lang P. Kommunikation und Lernen mit alten und neuen Medien: Beiträge zum Rahmenthema «Schlagwort Kommunikationsgesellschaft» der 26. Jahrestagung der Gesellschaft für Angewandte Linguistik, GAL e.V. / Bernd Rüschoff/Ulrich Schmitz (Hrsg.). – Frankfurt am Main; Berlin; Bern; New York; Paris; Wien; Lang, 1996. –143 S.
13. Gerzymisch-Arbogast H. Übersetzungswissenschaftliches Propädeutikum / Heidrun Gerzymisch-Arbogast. Tübingen; Basel: Francke, 1994. 192 S.
14. Романюк О. Особливості перекладу реалій. Актуальні проблеми навчання іноземних мов для спеціальних цілей: збірник наукових статей / укладач: І. Ю. Сковронська. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. С. 110–113.
15. Стоянова Т., Шевченко А. Особливості перекладу україномовного культурно-специфічного тексту англійською мовою. Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського. 2020. № 31. С. 419–431.
16. Ukraine-Wahl: Präsidenten-Partei hofft auf großen Sieg. Süddeutsche Zeitung. Wahlen. 21. Juli 2019. URL: <https://www.sueddeutsche.de/politik/wahlen-ukraine-wahl-praesidenten-partei-hofft-auf-grossen-sieg-dpa.urn-newsml-dpa-com-20090101-190721-99-147776> (дата звернення: 04.11.2025).
17. Hassel F. Wolodymyr Selensky: Der volksnahe Millionär. Süddeutsche Zeitung. Politik Ukraine. 21. April 2019. URL: <https://www.sueddeutsche.de/politik/ukraine-wahl-ergebnis-wolodymyr-selensky-1.4416812> (дата звернення: 04.11.2025).
18. Weitere ukrainische Soldaten haben Patriot-Ausbildung. MDR. DE. Ukraine-News. 02. Dezember 2023. URL: <https://www.mdr.de/nachrichten/welt/osteuropa/politik/ukraine-krieg-russland-soldaten-patriot-ausbildung-100.html> (дата звернення: 04.11.2025).

19. Schulte von Drach M. C. Gesicht einer gekaperten Protestbewegung. Süddeutsche Zeitung. Klitschko und die Proteste in der Ukraine. 24. Januar 2014. URL: <https://www.sueddeutsche.de/politik/klitschko-und-die-proteste-in-der-ukraine-gesicht-einer-gekaperten-protestbewegung-1.1871212> (дата звернення: 04.11.2025).
20. Klitschko-Brüder kämpfen um Kiew. Süddeutsche Zeitung. Konflikte. 2. März 2022. URL: <https://www.sueddeutsche.de/politik/konflikte-klitschko-brueder-kaempfen-um-kiew-dpa.urn-newsml-dpa-com-20090101-220302-99-347040> (дата звернення: 04.11.2025).
21. Opposition in Kiew bereit zur Regierungsbildung. Süddeutsche Zeitung. Regierung. 3. Februar 2014. URL: <https://www.sueddeutsche.de/politik/regierung-opposition-in-kiew-bereit-zur-regierungsbildung-dpa.urn-newsml-dpa-com-20090101-140203-99-00925> (дата звернення: 04.11.2025).
22. Hintergrund: Der ukrainische Rechte Sektor. Süddeutsche Zeitung. Konflikte. 21. April 2014. URL: <https://www.sueddeutsche.de/politik/konflikte-hintergrund-der-ukrainische-rechte-sektor-dpa.urn-newsml-dpa-com-20090101-140421-99-01754> (дата звернення: 04.11.2025).
23. Porträt: Übergangspräsident Turtschinow. Süddeutsche Zeitung. Innenpolitik. 24. Februar 2014. URL: <https://www.sueddeutsche.de/politik/innenpolitik-portraet-uebergangspraesident-turtschinow-dpa.urn-newsml-dpa-com-20090101-140224-99-02500> (дата звернення: 04.11.2025).
24. Wie die Krim vor zehn Jahren russisch wurde. MDR.DE. Krimkrise – Eine Chronologie. 20. März 2024. URL: <https://www.mdr.de/nachrichten/welt/osteuropa/politik/krimkrise-chronologie-ukraine-100.html> (дата звернення: 04.11.2025).
25. Ticker vom Sonntag: Habeck plant neue Maßnahmen für weniger Gasverbrauch. MDR.DE. Russland-Ukraine-Krieg. 19. Juni 2022. URL: <https://www.mdr.de/nachrichten/welt/osteuropa/politik/liveblog-ukraine-krieg-russland-habeck-gas-100.html> (дата звернення: 04.11.2025).
26. EU-Beitrittsgespräche: Michel dämpft Erwartungen in Kiew. Süddeutsche Zeitung. Europäische Union. 21. November 2023. URL: <https://www.sueddeutsche.de/politik/europaeische-union-eu-beitrittsgespraechе-michel-daempft-erwartungen-in-kiew-dpa.urn-newsml-dpa-com-20090101-231121-99-26382> (дата звернення: 04.11.2025).
27. Putin: Russische Luftabwehr zum Zeitpunkt von Flugzeugabsturz aktiv. MDR.DE. Ukraine-News. 28. Dezember 2024. URL: <https://www.mdr.de/nachrichten/welt/osteuropa/ukraine-krieg-putin-russische-luftabwehr-aktiv-absturz-aserbaisches-passagierflugzeug-grosny-100.html> (дата звернення: 04.11.2025).
28. Krieg gegen die Ukraine: So ist die Lage. Süddeutsche Zeitung. Russische Invasion. 24. Juni 2023. URL: <https://www.sueddeutsche.de/politik/russische-invasion-krieg-gegen-die-ukraine-so-ist-die-lage-dpa.urn-newsml-dpa-com-20090101-230624-99-168788> (дата звернення: 04.11.2025).
29. EU zahlt Ukraine erstmals Geld aus neuem Hilfsprogramm aus. Süddeutsche Zeitung. Russische Invasion. 20. März 2024. URL: <https://www.sueddeutsche.de/politik/russische-invasion-eu-zahlt-ukraine-erstmal-geld-aus-neuem-hilfsprogramm-aus-dpa.urn-newsml-dpa-com-20090101-240320-99-403591> (дата звернення: 21.04.2024).
30. Kolomiitseva A. Studieren im Krieg: Seminar zwischen Luftalarm und Stromausfall. MDR.DE. Ukraine. 19. April 2023. URL: <https://www.mdr.de/nachrichten/welt/osteuropa/land-leute/ukraine-krieg-studium-charkiw-100.html> (дата звернення: 04.11.2025).
31. Krieg gegen die Ukraine: So ist die Lage. Süddeutsche Zeitung. Russische Invasion. 19. April 2024. URL: <https://www.sueddeutsche.de/politik/russische-invasion-krieg-gegen-die-ukraine-so-ist-die-lage-dpa.urn-newsml-dpa-com-20090101-240419-99-730438> (дата звернення: 04.11.2025).
32. Dutzende Festnahmen bei Protest gegen Krieg in Moskau. MDR.DE. Ukraine-News. 03. Februar 2024. URL: <https://www.mdr.de/nachrichten/welt/osteuropa/politik/ukraine-krieg-protest-moskau-drohnen-angriff-energie-100.html> (дата звернення: 04.11.2025).
33. Tominski K. Studie: Bei Geflüchteten aus der Ukraine schwindet die Hoffnung auf Rückkehr. MDR.DE. Kriegsfolgen. 08. März 2024. URL: <https://www.mdr.de/wissen/medizin-gesundheit/krieg-ukraine-gefluechtete-hoffnung-Rueckkehr-schwindet100.html> (дата звернення: 04.11.2025).
34. Siermann M. Ost gegen West – Uneinigkeit in der Ukraine? MDR.DE. Heute im Osten. 06. September 2016. URL: <https://www.mdr.de/heute-im-osten/ukraine-ost-gegen-west100.html> (дата звернення: 04.11.2025).
35. Trump und Putin starten Gespräche. MDR.DE. Ukraine-News. 15. August 2025. URL: <https://www.mdr.de/nachrichten/welt/osteuropa/politik/ukraine-krieg-putin-trump-gelandet-alaska-anchorage-100.html> (дата звернення: 04.11.2025).
36. Stroh K. Was über den Raketenangriff von Odessa bekannt ist. Süddeutsche Zeitung. Ukraine. 6. März 2024. URL: <https://www.sueddeutsche.de/politik/ukraine-rakete-angriff-odessa-selenskij-mitsotakis-1.6428473> (дата звернення: 04.11.2025).
37. Newsblog: Russische Soldaten bei ukrainischen Raketenangriff getötet. MDR.DE. Russland-Ukraine-Krieg. 02. Januar 2023. URL: <https://www.mdr.de/nachrichten/welt/osteuropa/politik/liveblog-ukraine-russland-krieg-makijiwka-raketenangriff-tote-soldaten100.html> (дата звернення: 04.11.2025).
38. Das geschah am 22. Februar. MDR.DE. #Blickzurück: Kalenderblatt Der Geschichte. 22. Februar 2023. URL: <https://www.mdr.de/geschichte/mitteldeutschland/jahrestage/kalenderblatt-internationalisierung-elbe-hinrichtung-geschwister-scholl-grubenunglueck-ddr100.html> (дата звернення: 24.03.2024).
39. Krieg gegen die Ukraine: So ist die Lage. Süddeutsche Zeitung. Russische Invasion. 10. Februar 2023. URL: <https://www.sueddeutsche.de/politik/russische-invasion-krieg-gegen-die-ukraine-so-ist-die-lage-dpa.urn-newsml-dpa-com-20090101-230210-99-542994> (дата звернення: 04.11.2025).
40. „Café Kyiv“ diskutiert die Zukunft der Ukraine in Europa. Berlin.de. Bezirksamt Steglitz-Zehlendorf. 02/2024-CHARKIW. URL: <https://www.berlin.de/ba-steglitz-zehlendorf/politik-und-verwaltung/beauftragte/partnerstaedte/artikel.1420009.php> (дата звернення: 04.11.2025).
41. Gathmann M. Vor zwei Jahren befahl Putin die Invasion – doch in der Ukraine herrscht schon lange Krieg. stern.de. 20. Februar 2024. URL: <https://www.stern.de/politik/ausland/ukraine--zehn-jahre-krieg-im-land---ein-persoenerlicher-rueckblick-34474820.html> (дата звернення: 04.11.2025).
42. Krieg gegen die Ukraine: So ist die Lage. Süddeutsche Zeitung. Russische Invasion. 15. April 2024. URL: <https://www.sueddeutsche.de/politik/russische-invasion-krieg-gegen-die-ukraine-so-ist-die-lage-dpa.urn-newsml-dpa-com-20090101-240415-99-677087> (дата звернення: 04.11.2025).
43. Ukrainischer Vorstoß in russische Grenzregion Kursk abgewehrt. MDR.DE. Ukraine-News. 06. August 2026. URL: <https://www.mdr.de/nachrichten/welt/osteuropa/ukraine-krieg-kursk-panzer-offensive-sudscha-charkiw-raketen-angriffe-100.html> (дата звернення: 04.11.2025).
44. Dulig M. Tierfutter für die Front? Dresdner fährt mit Hilfstransport in die Ukraine. MDR.DE. Leben im Krieg. 28. April 2024. URL: <https://www.mdr.de/nachrichten/sachsen/ukraine-hilfe-reportage-krieg-russland-100.html> (дата звернення: 04.11.2025).

Onishchenko N., Kovalenko V. Reproduction of Ukrainian Realia in Modern German-language Journalistic Discourse

Summary. The article focuses on the study of the peculiarities of rendering Ukrainian socio-political realia in contemporary German-language journalistic discourse. Realia are viewed as specific lexical units that carry ethnocultural information, shape the national worldview, and influence the formation of a country's image in the consciousness of a foreign-language recipient. Their translation is a complex and multifaceted task that requires not only profound linguistic competence but also an understanding of the cultural context, social processes, and pragmatic characteristics of the discourse within which these realia function. Journalistic discourse, as a dynamic phenomenon, is constantly renewed under the influence of socio-political events and technological progress. It plays a crucial role in shaping public opinion about reality and transmitting national meanings at a global level. Therefore, the translation of realia within this discourse is of key importance for intercultural understanding and for the adequate representation of Ukrainian reality in the European information space.

The paper outlines the main difficulties of translating non-equivalent vocabulary, analyzes typical translation strategies and techniques, and examines their impact on the accuracy, style, and pragmatics of the text. Special attention is paid to translation errors and inaccuracies, as

well as to cases of distortion or simplification of Ukrainian concepts, which may lead to the formation of stereotypical perceptions of Ukraine in the German-language media environment. The pragmatic effect of various translation choices is described through the notion of ostension and its subtypes: pseudo-, proto-, and quasi-ostension. The material for analysis includes texts from the websites of prominent contemporary German-language newspapers, magazines, and radio outlets.

The results of the research emphasize the importance of developing unified approaches to translating Ukrainian realia and preserving cultural specificity in the process. The practical significance of the study lies in the possibility of applying its findings in translation, editorial, and teaching practice, as well as in further research on media discourse and intercultural communication.

Key words: German-language journalistic discourse, media, ostension, socio-political realia, translation.

Дата першого надходження рукопису
до видання: 10.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису
після рецензування: 08.12.2025

Дата публікації: 31.12.2025